

Rondetafelgesprek vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

Onderwerp: Wet kansspelen op afstand, "Verslaving en preventie I"

Datum: 9 juni 2022

Aan: Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid (cie.jv@tweedekamer.nl).

Gespreksnotitie bij rondetafelgesprek

Amsterdam Institute for Addiction
Research
Arkin - Afdeling Onderzoek
Amsterdam

Geachte leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,

Als gespreksnotitie bij het Rondetafelgesprek, stuur ik u hierbij mijn inbreng met betrekking tot verslaving en preventie I:

Sinds de invoering van de wet Kansspelen op afstand zijn er in de Tweede Kamer en in de maatschappij veel vragen opgekomen naar aanleiding van deze invoering, over onder andere de hoeveelheid en type reclame die de regulering tot gevolg heeft gehad. Daaruit volgden vragen wat dit voor maatschappelijke gevolgen heeft wanneer meer mensen online gaan gokken, en effecten op gokproblematiek.

Gokken, reclame, en public health effecten

Gokken is een activiteit die negatieve effecten heeft voor de publieke gezondheid, ook wanneer er nog geen sprake is van een gokstoornis (of populair geformuleerd; een gokverslaving). Wanneer er meer reclame gemaakt wordt en gokken genormaliseerd wordt, leidt dit tot schade door gokken ("gambling harms"), doordat meer mensen gaan gokken. Ook laag frequent gokken kan hierbij leiden tot harms, zoals blijkt uit recente internationale studies¹, waarbij schade opgedeeld kan worden in categorieën zoals financiële schade door geld- en productiviteitsverlies, relationele schade, en gezondheidsschade (effecten op lichamelijke en psychische gezondheid). Deze verschillende schadeposten zijn uitgebreid

---

¹ - Canale N, Vieno A, Griffiths MD. 2016. The extent and distribution of gambling-related harms and the prevention paradox in a British population survey. *J Behav Addict.* 5(2):204–212;

- Raisamo SU, Makela P, Salonen AH, Lintonen TP. 2015. The extent and distribution of gambling harm in Finland as assessed by the Problem Gambling Severity Index. *Eur J Public Health.* 25(4): 716–722.

- Wardle H, Reith G, Best D, Mc Daid D. Measuring gambling-related harms: A framework for action. Gambling commission, RGSB, GambleAware; 2018. [Defining, measuring and monitoring gambling-related harms - Gambling Commission](#)

- Muggleton, N., Parpart, P., Newall, P., Leake, D., Gathergood, J., & Stewart, N. (2021). The association between gambling and financial, social and health outcomes in big financial data. *Nature Human Behaviour*, 5(3), 319–326. <https://doi.org/10.1038/s41562-020-01045-w>

uitgewerkt in bijvoorbeeld een rapport van de Gambling Commission in het Verenigd Koninkrijk, en de onder 1) genoemde studies. Aangezien mensen met een lager inkomen meer gokken en een hoger gedeelte van hun besteedbaar inkomen besteden aan gokken, is ook in het kader van aanstelling van de nieuwe Minister voor Armoedebeleid, het beperken van gokschade, van groot belang voor de samenleving.

Momenteel zijn reclames alomtegenwoordig, en wordt niet voorkomen dat deze ook kinderen en jongeren bereiken: doordat reclame gemaakt wordt in de publieke ruimte op billboards, op internet, TV, en via sportsponsoring, bijvoorbeeld van voetbalclubs. Bij dit laatste wordt een breed publiek van kinderen, jongeren, en jongvolwassenen bereikt, waarbij bijvoorbeeld shirtsponsoring een normaliserend effect kan hebben. Gezien de schade door gokken, ook bij laag frequent gokken, is het verbieden van reclames voor kansspelen een belangrijke maatregel voor preventie van schade door gokken.

Dit is ook van belang voor jongeren en jongvolwassenen, doordat zij een verhoogde gevoeligheid hebben om gokproblematiek te ontwikkelen. Beperking van reclame kan leiden tot een minder hoge stijging van gokactiviteit², en daardoor ook een minder grote stijging van jongvolwassenen met gokproblematiek. Dit zijn maatregelen aan de aanbod kant (“supply measures”). Internationaal zijn er landen waarbij kansspelen op afstand al langer gereguleerd zijn, en ervaringen in deze landen kunnen gebruikt worden om beleid in Nederland op te baseren met betrekking tot het beperken van het reclameaanbod, zoals bijvoorbeeld in België³.

Supply maatregelen en harm reduction maatregelen

Beperkingen in reclame vallen onder preventieve maatregelen die de toegankelijkheid van gokken kunnen beperken (“supply maatregelen”) en dit type maatregelen zal effect hebben op participatie aan gokken en als gevolg ook vermindering in probleemgokkers tot stand te brengen. Vermindering van supply is ook voor ander problematisch gedrag zoals alcohol en tabak een effectief type maatregelen⁴. Wat betreft harm reduction, zijn er specifiek voor online gokken unieke mogelijkheden om verschillende maatregelen in een online gokspel toe te passen en zo het effect op gokgedrag te onderzoeken – met als doel gokschade te verminderen. Zo kan bijvoorbeeld optimalisering van effectiviteit van pop-up messages, en effecten van verschillende typen limit-setting, maar ook van “nudging” onderzocht worden. Voor dit type interventie onderzoek is toegang tot en medewerking van online kansspelbedrijven nodig, waarbij onderzoek naar verminderen van bestedingen, niet in het financieel belang ligt van online kansspelbedrijven en er een spanningsveld ontstaat van verschillende belangen.

Onafhankelijk onderzoek: unieke mogelijkheden voor onderzoek binnen online kansspelen

Het feit dat kansspelaanbieders nu verplicht zijn onderzoeksgegevens aan te leveren is een eerste stap voor het toewerken naar onafhankelijk onderzoek en onderzoeksexpertise op het gebied van (preventie van) kansspelproblematiek en beperken van gokschade in Nederland. Momenteel is er een kader voor

---

² <https://www.gamingcommission.be/nl/rapport-gokreclame-in-de-play-offs-voetbal-en-het-effect-op-gokactiviteit>

³ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/10/14/vrt-schrapt-gokreclame-hoognodig-vindt-verslavingsexperte-1-t/>

<https://www.gamingcommission.be/nl/rapport-gokreclame-in-de-play-offs-voetbal-en-het-effect-op-gokactiviteit>

⁴ Babor T, Caetano R, Casswell S, Edwards G, Giesbrecht N, Graham K, Grube J, Hill L, Holder H, Homel R, et al. 2010. Alcohol, no ordinary commodity: research and public policy. New York (NY): Oxford University Press.

aanlevering van bestaande data. Voor interventie onderzoek is een aanvullend wettelijk kader nodig, dat kansspelaanbieders verplicht om mee te werken aan dit type onderzoek, aangezien hier sprake is van verschillende belangen (bijvoorbeeld: financieel belang online kansspelbedrijven versus het doel onderzoek naar maatregelen om geldbesteding te verminderen om zo gambling harms te beperken).

Voor het evalueren van preventieve maatregelen binnen online kansspelen (responsible gambling strategies; harm reduction) bieden online kansspelen een unieke kans: doordat onderzoek opgezet zou kunnen worden om de effecten van verschillende maatregelen met elkaar te vergelijken via naturalistische gecontroleerde onderzoeken. Het direct meten en vergelijken van effecten van verschillende preventieve maatregelen binnen de online kansspelen is mogelijk. Een recent Australisch onderzoek is hiervan een eerste voorbeeld: het aanbieden van extra berichten met betrekking tot het zetten van financiële speellimieten, heeft effect op het stellen van limieten en het verminderen van geld dat gependeed werd op online kansspelen⁵. Dit type onderzoek is van belang om gokschade te verminderen: deze is breder dan alleen bij mensen met gokproblematiek, zoals eerder vermeld. Een ander voorbeeld is onderzoek naar speellimieten gebaseerd op inkomen, recent onderzocht in Noorwegen⁶

Gezien de invloed van kansspelaanbieders sterk is, daarentegen betrokkenheid van onderzoekers, preventiedeskundigen of andere deskundigen van maatschappelijke instellingen veelal onbezoldigd plaatsvindt, is er een krachtenveld waarin bedrijfsbelangen sterk vertegenwoordigd zijn. Daarom is het tot stand brengen en/of organiseren van expertise op gebied van preventie en onderzoek via de KSA en/of een onafhankelijke overheidsinstelling of commissie van groot belang.

---

⁵ Heirene and Gainsbury, Encouraging and evaluating limit-setting among on-line gamblers: a naturalistic randomized controlled trial, *Addiction*, <https://doi.org/10.1111/add.15471>

⁶ Pallesen, S. One size does not fit all. Loss limits should be adjusted for income. Pallesen, S. Erevik, E., Jonsson, J. , Morken, A., Langeland, E., Faxvaag Johnsen, I., Kastrup Stromme, K., Mentzoni, R., Conference presentation, EASAR, May 13, 2022, Gibraltar